

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Constitvtionvm Pars Prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

ANNO CHRISTI 1579.

admirabiliter perfuncti sint : nobis hodie , nomine tuo in vnum conuocatis , adesto quæsumus : mentes nostras diuini tui luminis splendore illustra : bonitate foue , sapientia rege , moderare , atque effice vt nos vno consilio , iisdem vigilantia officiiis , iisdem monitis , iisdem exemplis , legationis nostræ etiam munera atque officia exequamur , & ita salutariter exequamur , vt tandem nos , & fideles prouinciæ nostræ , vnum in te effecti , sempiterna illa gloria in te vno Deo perfruamur . Amen .

IN NOMINE

SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS,
PATRIS , ET FILII , ET SPIRITVS SANCTI .

*Nos Carolus Borromæus sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Praxedis presbyter cardinalis , Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Mediolani , ad Dei omnipotentis , beatæque Mariæ semper virginis , ac sancti Ambrosii confessoris , patroni nostri , laudem , hæc pro Christianæ morum disciplinæ conformatione , qua clerum populumque fidei nostræ concreditum præluce-
re totis in Christo visceribus expetimus , de consilio & assensu reuerendissimorum dominorum coepiscoporum nostrorum in Concilio prouinciali Mediolanensi quinto decernimus , statuimus , ac sancimus .*

CONSTITVTIONVM PARS PRIMA.

Quæ ad fidei tuendæ studium pertinent .

QVONIAM in iis , quæ & ad fidem , & ad pietatem tuendam attinent , omni vigilantissima cura summaque diligentia pastoribus maxime elaborandum est : nos veterem sanctorum patrum sacrorumque Conciliorum consuetudinem , & auctoritatem in primis œcumenicæ Synodi Tridentinæ secuti , de iis ipsis multa superioribus nostris Conciliis prouincialibus constituimus . Sed in eo genere cum nullum tantum studium , quantum certe maximum requiritur , adhiberi possit , illis superiorum Conciliorum decretis adiungenda hæc etiam censuimus .

Nemini , etiam regulari , ne in sui quidem ordinis ecclesia , concionari permittat episcopus , antequam sibi , suo-

que vicario, ille, quicumque concionaturus est, fidei professionem ad sanctionis pontificiæ, quam Pius IV. edidit, præscriptam formam præstiterit. Vbi vero semel præstiterit, non opus erit iterum ob eam causam eidem episcopo præstare: sed satis sit professionis, ei semel illo nomine præstitæ, testimonium scriptum atque obsignatum afferre & exhibere.

Id omne de confessariis sacerdotibus sancimus & decernimus.

Hoc ipsum de medicis, & chirurgis item cautum sit, qui nisi trium mensium spatio apud episcopum, aut eius vicarium, ex illius pontificiæ formulæ præscripta ratione fidem profiteantur, medendi arte ab eodem episcopo interdiciantur, quoad eam professionem præstiterint.

At vero in posterum quisquam medicus, vel physicus vel chirurgus medicinam exercere ne aggrediatur, nisi præstita primum, vt supra, fidei professione.

Aduocati præterea, & procuratores in causis sanctæ inquisitionis suscipiendis agendisve, nullum ante aditum locumve habeant quam fidei professionem episcopo præstiterint.

Qui ecclesiam parochialem, aliudve beneficium, curam animarum habens, aut canonicatum, aut dignitatem in ecclesia cathedrali quouis modo obtinuit, nisi is tempore, & loco sanctione Tridentina præstituto, fidei professionem præstiterit; ne ei episcopus beneficii ecclesiastici fructus, quos ex eodem Tridentino decreto suos non fecit, aliquo pacto remittat, neque ab eodem exigi patiatur, sed, si quos exegerit, illum restituere cogat.

Huius prouinciæ principes & magistratus pro fidei catholicæ tuendæ officio, proque pietatis suæ studio sperandum est, id nunquam permissuros esse, vt in has regiones, eorum ditioni subiectas, ne ad diuersandum quidem itineris gratia, milites a catholicæ Romanæ ecclesiæ fide dissidentes, veniant; cum certum atque plane exploratum sit, nulla alia re Deum grauius offendi, nullaque ad vehementiorem iram, quam hæreseon labe prouocari; nihilque rursus ad prouinciarum, regnorumque interitum maiores vires habere, quam teterrimam illam pestem. Verum si quando acciderit, quod Deus prohibeat, in eam curam

ANNO
CHRISTII
1576.

ANNO
CHRISTI
1179.

toto animo, omnique studii pastoralis contentione episcopus incumbat, atque adeo elaboraret omni ope, vt ne eius morbi contagione oues, Christi sanguine redemptæ, suæque fidei commissæ, vlllo modo inficiantur.

Itaque ad diœcesis suæ loca, vbi pestiferos illos homines diuersari contigerit, se in primis ipse conferat; populum fidelem etiam atque etiam diligenter moneat, vt ne eorum mores vsquam attendat; ne verbis mentem, aure sive adhibeat; ne cum eisdem vlllo modo versetur; ne carnis licentiam, & liberam & falsam viuendi securitatem, exemplo illorum consecetur; sed in orthodoxa fide, & caritate Christi Domini cum timore & tremore perseuerans, in sanctæ Romanæ catholicæ ecclesiæ vnitatem, & obedientiæ studio, in catholicæque pietatis officiis sese contineat. Parochis vero leges præterea præscribat, quas in tanto discrimine omnino sequantur.

Atque in iis quidem hæc sint;

Ne eos mortuos sacris locis in sepulturam tradant.

Vt animaduertant præterea, si fieri potest, non modo singulis horis, sed singulis etiam momentis, quid ab illis agatur, quid cogitetur, quid struatur in iis quæ ad fidem pertinent, longe prospiciant satanæ insidias, & conatum omnem, quantum in se est, sedulo reprimant.

Vt videant, ne quidquam vel minimum, vnde labes aliqua existere possit, sensim latius dimanet. Quamobrem de quotidiano huius rei statu episcopum certiores faciant quam diligentissime.

Nec vero, ea omni diligentia contentus episcopus, desistat alia subsidia ad tuendum gregem comparare.

Proinde cum alios religiosos, prudentesque viros ad rem omnem inquirendam mittat; tum acres etiam, pioſque concionatores ad causam communem adiuuandam.

A magistratibus etiam, & principibus, in re, quæ non religioni solum, sed vniuerso prouinciæ statui periculum certissimum afferre potest, omnem opem, atque auxilium impleret, vt expedire censuerit.

Excommunicationis vero pœnam, præter alias, quæ summorum pontificum Canonumve sanctionibus expressæ sunt, ipso facto subeundam proponat, atque edicat iis, qui istiusmodi impiis hominibus cibos vetitos vendide-

rint, aliove modo subministrauerint, quibus diebus minime liceat illis vesci. Agat vero contra illos, qui non paruerint, ad iuris, edictique promulgati præscriptum. Omnem denique aliam rationem, quæ potissima sibi videbitur, opportune ineat ad eam pestem propulsandam. Et vero id, quod caput est, in tanto salutis periculo assiduis precibus, omnique supplicatione ad Deum confugiat, vt gregem, sibi in curam traditum, ab omni hæreseon fœditate integrum, inuiolatumque custodiat, & conferuet perpetuo.

De Iudæis Concilio prouinciali primo multa cauimus, quibus hæc addenda statuimus, quo diligentius etiam perniciosæ eorum consuetudini, atque diuini cultus offensionibus occurratur.

Quod olim summorum pontificum constitutionibus, & præsertim Pauli IV. & Pii V. qui eiusdem Pauli sanctionem literis XIII. Kalendas Maii 1566. editis renouauit, & auxit, sancitum fuit de vita, & habitatione Iudæorum, cum ad Christianorum hominum fidei integritatem, & morum puritatem tuendam valde pertineat; episcopus, in cuius diocesi illi vel habitant, vel aliquando diuersantur, singulis annis stata die eam constitutionem Pii V. qua etiam illa, quæ ab eodem Paulo IV. iam antea edita erat, continetur, promulget: curetque omni diligentia, vt in primis tum ex earum constitutionum, tum etiam ex Concilii Lateranensis præscripto in ciuitate, opido, pago locove vbi Iudæi habitant, si complures synagogas habent, seu domos ad synagogæ officium iam adhibent, tollantur omnino, cessentque omnes, vna tantum excepta, quæ tamen ab ecclesiis fidelium distet.

At vero nouas construere, constituereve, aut penitus dirutas reficere ne patiatur: nec rursus veteres altius extolli, aut amplificari, aut magnificentius aliquo modo ædificari. Agat etiam cum principibus, si opus erit, vt, quemadmodum olim a nobis decreto prouinciali, & eisdem pontificiis constitutionibus cauetur, sublatis impedimentis, vere tandem Iudæi omnes in vno & eodem loco vrbs locive, ac si ille capax non erit, in duobus, aut tribus, qui inter se continentes sint, & a Christianorum habitationibus seiuncti ad præscriptum illarum constitu-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

tionem habitent; domicilium vero non solum proximum, sed ne in conspectu quidem ecclesiæ, oratoriivæ, quo populus conuenire soleat, constituere, habitareve vlllo modo patiatur. Vt mares, & feminæ signum semper patens ferant, quo in vrbibus, municipiis, locisve omnibus, atque adeo in itinere dignoscantur ad earum constitutionum præscriptum.

Qua de re quidquam a nemine concedi, permittive vlllo quouis etiam dispensationis nomine posse illis sanctionibus cautum est.

Ne dominicis, vel aliis festis diebus, quos coli, & sanctificari, præcepti consuetudinivæ est, Iudæi opus quidquam seruile, mundanumve publice per se ipsos, seu alios faciant.

Nec vero fidelis quisquam in eorum synagogis vlllo modo, vt eo primo Concilio vetitum est, sed neque vlllo vsquam loco eorundem ceremoniis ritibusve intersit.

De Iudæis nuper baptizatis, in Concilio prouinciali primo aliqua constituimus, quibus hæc de illis ipsis, & de aliis etiam neophytis adiungenda decernimus.

Episcopus igitur, in cuius diocesi Iudæi habitant, cum fieri possit vt Deo volente eorum multi e tenebris ad fidei lumen accedant, illud aliqua ratione curet, vt certa domus, locusve pius, si commode potest, eo potissimum nomine constituatur, vbi illi nuper baptizati, neophytive alantur, ad vitæque Christianæ vsu instituantur. At vero si id fieri nullo modo potest; eos, si quos in vrbe, diocesi- que habuerit, certæ alterius loci pii congregationi in curam tradat, aut aliquem certum sacerdotem, spectata probitate virum, spiritualisque vitæ studiosum, deligat, qui illorum vitam instituat ac moderetur.

Quo in genere, eius, qui ab ipso episcopo delectus, eorum curæ quouis modo præerit, studio hæc ratio, quemadmodum infra, ineatur.

Vt non solum diebus festis, vt alio Concilio cautum est, sed in feriis etiam singulis, Missæ sacrificio intersint; & conciones præterea, sacras lectiones, supplicationes, officia- que diuina, vespertas præsertim festis diebus obeant: caritatisque Christianæ opera præstent, ægrorum publicas hospita- les domos præcipue visitando.

Concil. Tom. 36.

Vt singulis diebus bis, mane & vesperi, certo breui temporis spatio sancte orent.

Vt cum signum salutationis angelicæ ter in die datur, genua flectant, & attente precentur.

Vt stationes, ecclesiæve indulgentiarum frequentent.

Vt octauo quoque die peccata confiteantur, decimoquinto quoque die rursus confessi, sacram communionem sumant.

Vt, quo die sumunt, in sancta oratione, sanctisque exercitationibus, & caritatis operibus illum totum consumant.

Vt feria sexta, & sabbato, qui per ætatem, & valetudinem possunt, ieiuent.

Vt sacra anni tempora, vtpote aduentus, quadragesima, aliæque statæ anniuersariæ celebritates, cum appropinquant, ad eorum, earumve mysteria instruantur, quo sanctioris vitæ disciplina, & operibus, Christiana pietate dignis, sacrorum eorum temporum dierumve cursum religiosius conficiant. Abstineant a lautioris, & delicatioris vitæ vsu, longeque diligentius ab improborum hominum consuetudine.

Aliquam quoque cautionem adhibere curet episcopus, vt hi homines, cum matrimonium ineunt, non inter se contrahant, sed cum iis, qui a Christianis antiquam perpetuamque originem ducunt.

Ne inter se item multam consuetudinem habeant, vt pontificia sanctione cauetur. Ne vlla in re Mosaicæ legis ritus retineant aut sectentur.

Hoc in genere si episcopus negligens erit, sciat se in Concilio prouinciali, re omni diligenter perquisita, rationem redditurum ex eadem pontificia constitutione; quæ quotannis semel, vbi aliquis neophytorum numerus est, in ecclesia cathedrali, collegiatisque de more promulgetur certo die, quem idem episcopus præstituerit.

Quibus prouinciæ locis vagum & fallax Cingarorum genus adhuc versatur, & nondum ex decreto Concilii prouincialis primi, magistratus opera, atque officio a prouinciæ finibus arcentur, hæc diligentia adhibeatur.

Primo episcopus, in cuius diocæsi eos morari, aut vagari contigerit, diligenter inquirat, an, vt Christianos

ANNO CHRISTI 1579.
deceat, in omni vita se gerant, anque sanctæ ecclesiæ institutis & præceptis pareant.

Rursus an quidquam contra agant, quod schismaticorum morem vsûmque præ se ferat.

An quadragesimæ tempore, ieiuniique diebus carne & cibis vetitis vescantur, an nouis ritibus vtantur. Quod si contra ecclesiæ instituta ritusque ab illis aliquid agi, geri, fieriue compertum erit, quodque præsertim eiusmodi sit, quamobrem hæresis nomine suspecti esse possint, in eos episcopus grauius agat, animaduertat, etiam pro culpæ ratione ad sacrorum Canonum pontificiarumque sanctionum præscriptum.

Si vero eos vlllo alio modo publice offendere cognitum erit, ab ecclesia diuinorum officiorum tempore eiici iubeat, quoad emendatæ vitæ explorata testimonia & exempla viderit.

Quam summum in hæresis crimine profligando studium, & cura quam longe omnium diligentissima episcopi esse debeat, cum aliorum multorum pontificum sanctiones iubent, tum vero & Innocentii III. rescriptum, & Martini V. constitutio, iam pridem edita, ostendunt. Quibus constitutionibus tum in virtute obedientiæ districte præcipitur, vt quæ eo de genere in illis sancita sunt, ad ea efficaciter exequenda, episcopi per dioceses suas diligenter inuigilent, si canonicam velint effugere vltionem; tum etiam deponi iubetur ab episcopali officio, si quis eorum super expurgando de sua diocesi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit, vel remissus. Proinde in ea perenni sollicitudine, perpetuaque vigilia episcopus versari in primis debet, vt non modo pestilentissimus ille hæresis morbus nusquam in gregem sibi commissum irrepat; sed omnis plane suspicio ab eo quamlongissime ablit. Si vero fortasse, quod pro sua pietate, & misericordia Christus Dominus auertat, irrepsit; in eo maxime elaboret omni ope, vt quamcelerrime depellatur; quique ea labe infecti erunt, vel suspecti, cum illis agatur ad Canonum sanctionumque pontificiarum præscriptum.

Idem præterea vna cum inquisitore congregationem, quæ certo numero constet theologorum & iurisperito-

rum hominum instituat, qui ad causarum sanctæ inquisitionis consultationem adhibeantur.

Ea porro congregatio, ut opus erit, conuocetur, semelque in singulos menses, atque adeo crebrius, cum occasio tulerit.

Nec vero quidquam aliud in ea agatur geraturve, nisi quod ad eiusdem sanctæ inquisitionis officium pertinet.

Et quoniam sæpe contingit, causarum inquisitionis acta, processusve, de quibus deliberandum est, iis patefieri, explicari, atque communicari oportere, quorum consilio, vel damnationis, vel absolutionis sententia ferenda est, quo & accusatorum, denuntiantium, testiumque periculis efficacius occurratur: & in iis ipsis inquisitionis actis, causisque cautius agatur; id propterea omnibus singulisque consultoribus, & ceteris item, qui in ea congregatione adscribentur, admittenturve, episcopus, ut Bonifacii VIII. constitutione cautum est, secretum, reticentiamve indicat.

Atque ii ipsi porro statim certa præscripta formula iurati, eidem episcopo sancte spondeant, se neque verbis, neque literis, nec nutu, neque alia cuiuscumque generis significatione, ullo modo cuiquam patefacturos, aut euulgaturos esse, congregationis, in quam admittuntur, adscribenturve, arcana, nec vero alia quæcumque sint, quæ ullis inquisitionis, vel causis, vel hominibus, vel ipsi congregationi officiove præiudicium asserre aliquo modo possint.

Pœnam vero excommunicationis latæ sententiæ proponat, atque edicat etiam in congregatione ipsa ex ea Bonifacii constitutione in omnes & singulos, qui contra indictum secretum, aut iurandum quidquam patefecerint sine licentia eiusdem episcopi.

At præterea notarii sancti officii hoc iurent, quod nec causarum acta, nec testium nomina, neque testificationes, aliudve quidquam eius generis patefacient, aut euulgabunt, antea quam iudex patefecerit, euulgaritve, aut euulgari iusserit.

De sententiis itidem eorum, qui consultores adhibentur, consultationibus, deliberationibus, actionibusque congregationis huius, id ipsum præstabunt omnino; ac

ANNO
CEREBIT
1779

de suo officio in omnibus fideliter exercendo. Si quis eorum quidquam contra vlllo pacto fecerit, excommunicationem latae sententiae ipse subeat; ac praeterea aliis poenis pro modo culpae arbitrio episcopi plectatur.

Custodes etiam carceris, priusquam suum exercent officium, iusiurandum ad praescriptam formam in Concilio Viennensi praestent; idemque etiam alii ministri ad id officium exequendum necessarii.

Ne inquisitionis causarum acta breuiter summatimque descripta, quae summaria processuum dicunt, nec vero actorum relationes, nec facti narratio, neque alia quaecumque tam iuris, quam facti itidem explicatio, instructiove cuiusuis generis, ad eas causas pertinens, nec denique vlla scripturae eiusmodi, quae vel pro reo, vel contra eum conficiuntur, vlllo vnquam modo in posterum typis edantur, imprimanturve: sed quaecumque acta sint, quae eas causas attingant, manu scripta iis solum, vel iudicibus, vel consultoribus, aliisque ministris dentur, quibus dari oportet.

In causis fidei episcopus, iudexve, cum aduocatus, procuratorve reo dandus est, eum det, qui probus sit, de legalitate non suspectus, & procurator quidem vtriusque iuris peritus, vterque vero fidei zelator; quique haeresis nomine nunquam neque suspectus, neque accusatus, neque ea infamia notatus fuerit: id vero, nisi plane ostenderit, se ex iudicis sententia innocentem esse, & ab omni haeresis labe, suspicioneve purum atque integrum.

Patrocini autem in iis causis suscipiendi facultas cum datur, literis exarata detur; nec vero aliter quisquam suscipiat.

Cui porro datur, is, antea quam patrocinium suscipiat, iuret se bene ac fideliter defensurum, legitimisque defensionibus vsurum esse, nec dilationibus captiosis, cauillationibusque causam prorogaturum.

Vbi vero patrocinium susceperit, sciat suas partes esse admonere reum, vt veritatem confiteatur, poenitentiamque petat pro culpa, si quam habet, eiusque responsionem curiae notificare intimareve.

Meminerit vero aduocatus, & procurator itidem, nullum vnquam patrocinium neque haeticis, nec suspectis,

neque credentibus, neque fautoribus præstandum esse, ne prout Innocentii tertii sanctio est, ab officio suspensus, perpetuæ infamiæ subiaceat.

Itaque vbi primum ex causarum actis, aliave vlla ratione animaduernerit, reum, qui delatus est, hæreticum esse, aut eo nomine suspectum, id cum ipsi reo, iudicique denuntiet, tum statim illius defensionem deserat.

Nec vero, si quiderit, quod ad sanctum officium pertinens, in eiusdem causa reticere oportet, cuiquam patefaciat, quod eidem officio præiudicium ferat.

Librorum prohibitorum indicem, iussu Tridentini Concilii confectum, iam pridem promulgatum, omnes singulique apud se habere curent, siue theologi, siue iurisperiti, siue medici, siue aliarum literarum professores, disciplinarumque studiosi, & alii item, quicumque librorum numerosam supellectilem possident. Si quis vero eorum, qualis qualis sit, eum non habuerit, tantum absit vt excusationi legitimæ locus relinquatur, quod nescierit illos id generis esse, vt contra eum pro librorum, quos vetitos retinuerit, ratione seuerius agatur ad præscriptum regulæ eiusdem Concilii.

Vt fraudi occurratur, quæ plerumque in opere impressorio fit, ea præter ceteras cautio adhibeatur, vt liber, vbi primum impressus est, per recognitionis præfectos ante conferatur, quam venalis officinis tabernisve librariis proponatur. Qui liber ita accurate collatus, auctoris subscriptione signatus, non recognitoribus, vt alio Concilio decretum est, sed quo rectius custodiatur, episcopo tradatur: qui eundem certo loco in archiuo asseruari perpetuo iubeat.

Ne literas grandiusculas, quas initio vel librorum, vel capitum imprimi moris est, aliquam obscenæ turpisque imaginis speciem exprimentes, ad librorum impressionem adhibeant, qui artem impressoriam quouis modo faciunt: cum eiusmodi sint, quæ hominum mentes aliquando fœde turpiterque afficiant, & bonos itidem offendant, vt obscenè scripta.

Ad libros vero, qui de rebus ecclesiasticis aut spiritualibus conscripti sunt, imprimendos, ne characteribus grandioribus vtantur, in quibus expressa appareat alicu-

ANNO
CHRIST.
1775

ANNO
CHRISTI
1579.

ius rei profanae, nedum turpis, obscenave species.

Libellorum famosorum graue facinus, vnde alia praetera peccata, & scelera, & mala exoriuntur, vt quantum in nobis est, e prouincia nostra profligetur, statuimus, sancimusque eos, quicumque sint, qui illos scripserint, ediderint, diuulgarint, excommunicationis latae sententiae poenam statim subire. Si clericus vero sit, qui tale crimen admiserit, beneficiorum etiam, si quae habet, amissione mulctetur, praeter alias poenas, eo de genere Canonum legibus sancitas. A qua excommunicationis poena nemo quisquam, huius criminis reus, absolui possit, nisi fama & honore, cui iniuriose detractum est, restituto pro arbitratu episcopi.

Id vero ipsum quanto difficilius est praestare, tanto diligentius, studiosiusque pro sua quisque conscientiae religione ab eo flagitio scelereque cauere debet.

Episcopi cura sit, tum pueros, adolescentesve, tum doctores, ac magistros prohibere vsu eorum librorum, quos ex decreto Concilii III. prouincialis, quoniam obscena contineant, aut bonis moribus repugnent, aut ad impietatem inducant, certo indice nos complectemur.

Quae ad praedicationem verbi Dei, & doctrinam Christianam pertinent.

EPISCOPVS si vere legitimeque aliquando impeditus, in cathedrali ecclesia praedicationis munus per se ipse praestare non potest, vt certe Concilii Tridentini sanctione, decretisque prouincialibus debet, id per alios, qui idonei sint, ex eorum decretorum praescripto praestet, impensis scilicet suis, nisi immemorabilis consuetudinis est, eas ipsas impensas ab aliis illo praedicationis nomine fieri.

Episcopi solum sit abrogatis quibuscumque contrariis consuetudinibus & priuilegiis, & in ecclesia cathedrali, & in aliis, non modo iurisdictioni suae subiectis, sed etiam in exemptis, quae curatae sunt, concionatorem libere deligere, atque constituere.

Idemque ad eum spectet in regularium etiam ecclesiis, vbi, pro maiore commoditate, consuetudinis morisque est, populi, vniuersitatisve, aut pii loci, scholae, aut confratriae, etiam laicalis, sumptibus, vel eleemosynis collectis, vel legato pio, aliave huiusmodi ratione quotannis certo sta-

to tempore permissu episcopi concionem haberi.

Nec vero illius deligendi, constituendive ius vlla ratione competat, neque ipsis regularibus, etiam per turnum, neque vniuersitati, neque magistratui, neque loci pii administratoribus, confratriæ, scholæve, etiam laicali, nec alii cuiquam laico, etiam si ei eleemosyna, alimentave e publico, aut e confratria, aliove modo, vt supra, suppeditentur, subministrenturve. Quæ vt nihilo minus subministrentur, atque adeo persoluantur ab iis qui solent, aut alia quacumque ratione debent, omni appellatione postposita, episcopus cogat, vt Concilio prouinciali quarto cautum est.

Nemini autem concionandi facultatem concedat episcopus, nisi præter alia, vel examine, vel alia ratione pro arbitrio suo illius scientiam, & peritiam in eo munere probarit.

Magna in verbo Dei vis inest ad commouendos animos, si qui audiunt, ita se instituunt, atque adeo parant, vt vtiliter audiant. Parochi igitur sæpe moneant, ac doceant, quo scilicet modo fideles salutares vtilitates, spiritualiaque emolumenta, & fructus vberimos e sacra concione capiant.

Doceant igitur hæc in primis:

Vt cum quis ad verbi Dei concionem accedit, non concionem profanam, sed sacram, religiosam, sanctæ disciplinæ institutis excultam, atque caritatis studio elaboratam, se auditurum putet, proindeque persuadeat, se a Deo, qui concionatoris ore tunc sane loquitur, salutaribus præceptis, consiliisque erudiri ad optime agendum.

Vt in ecclesiam ingressus, hæc a Deo precetur, primum sibi peccata remitti: tum etiam sibi aperiri aures cordis, vt audiat, oculosque mentis, vt videat, atque adeo ad instituendæ vitæ rationem & vsum accommodet, quæ concionator enuntiarit.

Vt firma fixaque animi deliberatione statuat, se velle perficere, atque exequi, quæcumque in ea concione sibi dicta putauit.

Vt quæ e concione audierit, ne plane ad alium quemquam, sed ad se ipsum omnino referat.

Vt

ANNO
CHRISTI
1579.

Vt animo non varie distracto, sed collecto, atque attentissimo, concionatorem audiat, tamquam eum qui Dei verba, non sua pronuntiet.

Vt neque eloquentiam, neque actionem, artemve concionantis spectet, aut admiretur, eiusque sermone, tamquam carmine musico, inquit propheta, quod suauiter, dulcique sono canitur, tantum oblectetur, ita ut verba audiat, & non faciat ea: sed totus in eo sit, ut diuini verbi spiritum hauriat; quo incensus, quæ audierit, studiose efficiat atque exequatur.

Vt Dei verba, quæ e concionantis ore exeunt, non solum aurium sensu, sed diligentia, menteque ita religiose percipiat, ut animi voluntatem, ardentemque affectum simul accendat ad omne sancte agendi officium.

Vt concione absoluta, si modo ibi moraturus non sit, quoad Missæ solennis sacrificium peragatur, ne tamen statim de ecclesia abeat, sed in oratione paululum consistat; tum verbi Dei, quod audierit, præcipua capita, quæ præsertim sibi conueniant, tacita cogitatione secum repetat; rationemque certam concipiat atque ineat, qua res tam salutare recte exequi possit.

Vt de templo a concione, orationeque egressus, ne de concionante intemperanter loquatur, ne temere iudicet. Ne rursus ad inanes confabulationes, profanaque colloquia se conferat; ut ne effluat, quod & audiendo, & meditando caste sancteque concepit.

Imo vero amicis obuiam factus, cum illis salutaria instituta, quæ concionator explicauit, studiose & opportune communicet.

Domum reuersus, familiam item sæpe commonefaciat, quæ de sanctæ vitæ institutione ab eo accepit.

Ad salutem cum omnibus fidelibus admodum necessarium sit, Christianæ fidei rudimenta scire; tum certe huius in primis prouinciæ populis; qui hæreticis finitimi, nisi in fidei fundamentis firmi fuerint ac stabiles, summo opere verendum esset, ne forte ab eis in aliquam impietatis, ac nefariæ doctrinæ fraudem, facilius adducerentur. Quamobrem nos multam hæctenus diligentiam adhibuimus, ut omnes ac singuli Christi fideles in fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur: sed cum pa-

rum nos hucusque profecisse tanta in re cognouerimus; negotii, periculique magnitudine adducti, hæc præterea decernimus. ANNO
CHRISTO
1579.

Primo omnibus, singulisque animarum curatoribus, & ceteris confessariis, siue sæcularibus, siue regularibus, in virtute sanctæ obedientiæ id præcipimus, vt faciant, antequam confessiones audiant, orationem dominicam, angelicam salutationem, symbolum fidei, & decem præcepta Dei, quæ decalogo continentur, vt pœnitentes recitent, ac ipsis audientibus referant.

Quarum rerum si quos ignaros, rudesque offenderint, hanc eorum spiritualem socordiam acriter reprehendant, ostendantque quam grauis esse debeat illorum conscientia ignoratio rerum, quæ ad salutem tantopere necessariae sunt. Cum autem eos absoluunt, præter alias pœnitentias, & actiones satisfactorias, id etiam imponant, vt quatuor hæc saltem potissima doctrinae Christianæ capita in posterum accurate ediscant, certo illis pro arbitrato suo præfinito congruo tempore, quod tamen ob necessariam aliquam causam semel, aut ad summum iterum prorogari liceat. Eo autem temporis spatio confecto si eadem adhuc illos ignorare viderint, tunc ne illorum confessionem audiant, nisi consilio & assensu aut vicarii foranei, si diocessani sunt, aut illorum, quos huic curæ in ciuitate episcopus præfecerit, si in ciuitate viuunt. Si quibus vero semel ita admissis ad sacramentum pœnitentiæ, eos postea in rudi hac crassaque ignorantia persistere compertum erit, de iis ad episcopum ipsum referatur, antequam amplius admittantur; qui illorum saluti diligentius & efficacius consulat, vt viderit in Domino expedire.

Quo facilius porro perniciosæ huius ignorationis incommodo occurratur, neque aliqua fideles excusatione suam negligentiam prætexant, illud eisdem animarum curatoribus mandamus, in die festo, vel intra Missarum solennia, vel in vespers, aut paulo ante, si frequentior tunc fidelium multitudo præsens in ecclesia aderit, clara voce, ac disertis distinctisque verbis, quæ ab omnibus exaudiantur, modo vnum, modo alterum, aliquando plura ex iis præcipuis doctrinae Christianæ capitibus, prout opportunius sibi videbitur, recitent, simulque vniuersos,

ANNO
CHRISTI
1579.

qui aderunt, hortentur, vt eadem verba, quibus ipsi præ-
ibunt, illi simul referant.

Et vero, quo populus doctrinæ Christianæ præceptis,
atque institutis in dies instructior fiat; iidem parochi illo
tempore nunc vnã, nunc alteram eorundem quatuor
illius doctrinæ capitum partem studiose explicent. Qua in
re catechismi Romani, aliorumque probatorum aucto-
rum, qui in hoc genere pie, diligenterque versati sunt,
doctrinam potissimum sequantur.

Nec vero propterea, quæ nunc decernimus, quid-
quam detractum, derogatumve sit, quo minus tum qui
pro captu suo apti sunt maiori eruditioni, aut pro ratio-
ne status sui explicatius, & plenius vniuersam doctrinam
Christianam discere debent, præstent quod debent; tum
parochi, aliique ad quos illam docere spectat, cumulate
præstent quæcumque in hoc genere olim decretum est
ab illis præstari debere, & reliquas præterea omnes sui
muneris partes.

Porro confessarii grauissimam pœnitentiam imponant,
itemque concionatores diuinam vltionem denuntient,
& patribus familias, & dominis, qui nulla, aut saltem par-
ua diligentia adhibita, omnem rationem non ineant, vt
sui liberi ac famuli Christianam doctrinam addiscant;
neque eis, quos in famulatu habent, tantum diebus sal-
tem festis vacui temporis concedunt, quo in ecclesias, a-
liæ loca pia, vbi ea doctrina traditur, ad illam perci-
piendam conuenire possint.

Ludi magistri quo commodius præstent quod ex Con-
cilio Lateranensi in Synodo nostra prouinciali tertia eis ad
pueros in doctrina pietateque Christiana recte instituen-
dos præscriptum est, decernimus tum hanc ipsam decre-
ti partem, tunc conscriptum de eadem doctrina libellum
cum libris rudimentorum grammaticæ coniungi, eis-
demque agglutinari.

Nec vero id generis libros, quos episcopus intra suæ
diocesis fines in frequentiori puerorum vsu esse animad-
uerterit, talesque notarit ac declarauerit, decreueritve,
deinceps sine eo doctrinæ Christianæ libello imprimi,
vendi, in vsuue puerorum adhiberi liceat. Quo autem
exploratiores vitæ, disciplinæque Christianæ mores ma-

gistrorum, præceptorumve sint, eam episcopus cautionem adhibeat, vt, cum illos moribus probat, huius probationis facultas, literis exarata, ne diutius cuiquam eorum suffragetur, quam per annum, vel biennium trienniumve ad summum. Quo tempore confecto, cum episcopum adierint, qui illam proroget, confirmetve; tunc maxime is de illorum moribus, vita, ac etiam de docendi, instituendique rationibus item diligenter perquirat: sique eos nec præstare quæ debent, vel in re aliqua offendere animaduernerit; facultatem ne proroget, neve confirmet, antequam illorum vel negligentiam, vel aliam culpam, emendatam cernat.

Si quæ profana magistri aliquando exponent, omnia ad rectam disciplinam, egregiamque morum indolem præclaris interpretationibus traducere studeant; quod facile assequentur, si quid perpetuo in suis explicationibus interponent, quod ad institutionem, Christianæ pietatis studiis dignam, pertineat.

Quotidianas ludi exercitationes, ac studia inchoent, & concludant item pia aliqua oratione, & præce, quæ antequam absoluantur, pueri e ludo sine vrgenti causa ne missi fiant.

Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacræ imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli statas preces faciant.

Quæ ad dies festos, & sacra tempora pertinent.

NE quis diebus dominicis festisque ex vrbe, opido, aliove loco, cum iter facturus est, ante discedat, quam Missæ sacrificio interfuerit, nisi ad eum locum proficiscatur, vbi in tempore interesse possit.

Ecclesiastici vero homines, quicumque sint, & ii præsertim qui diuinorum officiorum celebritatibus in choro adesse debent, videant, atque adeo caueant, ne sacris illis diebus, quos in Dei laudibus, religiosisque pietatis officiis, & in ecclesia potissimum a clero consumi oportet, iter nisi ob vrgentem causam suscipiant: vt hoc eorum exemplo excitati fideles, sacris illis diebus a diuinis officiis opere itinerario non auocentur.

Kalendis Maii, qui dies sanctorum apostolorum Philippi, & Iacobi sollemnitati consecratus est, eum prauum

ANNO
CHRISTI
1579

ANNO
CHRISTI
1572.

vsū passim in prouincia nostra retineri ad nos perlatum est, vt incisæ arbores frondescentes per vrbes, opida, vi-
cos, & pagos in plateis, ac triuiis ludibundo spectaculo
erigantur.

Id porro graue, atque eiusmodi esse animaduertimus, vnde pestiferum quoddam seminarium existit non pauco-
rum malorum, cum quidam homines illius ridiculæ actio-
nis cupiditate, atque voluptate prolapsi, Missæ sacrificio
adesse eo die festo perniciose negligant; tum arbores alie-
nas, sæpeque in prædiis ecclesiasticis consitas, furtim per
vim atque iniuriam præcidant.

Hinc illa manant, conuitia scilicet, rixæ, contentiones,
iniuriæ, odia, inimiciæ, & aliquando cædes. Accedit
præterea tum vulgi clamor, tum bellicorum instrumen-
torum vehemens strepitus, quo diuina officia, sacræve
concionēs valde perturbantur, & comestationes deinde,
& computationes fiunt, quibuscum ebrietates, obscæne
dicta, inhonestæ actiones, perniciosæ ad omnia opera car-
nis illecebræ, & alia plurima mala perpetuo coniuncta
sunt, non sine nominis Christiani iniuria. Nos igitur, &
sacrorum Canonum iure, & sacrosanctis sanctionibus,
& Concilii in primis Tridentini decretis, quibus corru-
ptelas a pietatis Christianæ vsu, & a dierum festorum
præsertim cultu alienas, omni pastoralis vigilantia officio
tolli iussum est, & nostræ etiam curæ, officiique munere
adducti, tantæ, tamque publicæ offensionis occurrendum
censuimus.

Quare episcopus tum pœnis, quouis iure sancitis, in eos
animaduertat, qui in ea occasione diem illum festum vel
opere seruili, vel alia actione, illius rationi, sanctitati que
aliena, violarint; tum præterea expositis grauissimis pec-
catis, & commonstratis detrimentis ac damnis, quæ plu-
rima inde animæ, corporique eueniunt, fideles, sibi in cu-
ram traditos, a re illa perniciofa, quæ tamquam Gentilitiæ
superstitionis speciem quamdam exhibet, omni episcopali
cohortatione & officio reuocare studeat ad omnes partes
religiosi cultus, quo eorum apostolorum dies festus illis
Kalendis coli, sanctificari que debet. Ac proinde quidem
abiectis illis ludibundis spectaculis, quæ turbulenta illa
præcisarum arborum erectione, voluptuario quodam,

profanoque clamore, ac multiplici strepitu agebantur, fideles pietatis opera diligentius amplexi, eum diem festum de ecclesiæ more celebrent hymnis, canticis, supplicationibus, processionibus, aliisque sancte agendi officiis. Arborum præterea loco, excitati imitatione sancti illius apostoli Philippi, qui pro Dei gloria cruci affixus est, sacrosanctam arborem crucis, in qua auctor humanæ redemptionis pependit Christus Dominus, tanto religiosius locis conspicuis publice erigant, quanto inutilius olim profanas eas arbores frondescentes erexerint.

Atqui in omni re hac efficienda, atque exequenda episcopus, si quando vsui erit, magistratus etiam laicorum auxilium, opemque implorabit, prout expedire censuerit.

Sicut in anniuersariis solennitatum sanctioribus celebratibus festiuas canimus laudes, solenniusque ecclesiastica celebrantes officia, modulamur organis: preciosiorique vestium apparatu induimur; ita diligenter nos domus Dei decorem, & locum habitationis gloriæ eius, curare debemus, vt quo spiritalis lætitiæ nostræ manifestiora signa demus, diuinorum beneficiorum, quæ iis potissimum solennitatibus recolimus, memoria excitati, templa etiam ornatiore quam aliis diebus appareant, tum ad augustiorem cultum, tum ad fidelium consolationem.

Itaque die natali Domini, & reliquis quatuor deinceps festis diebus, in epiphania, pascha resurrectionis, in ascensione, tribus pentecostes diebus, in solennitate corporis Domini, festoque die sancti patroni ecclesiarum cathedralium, collegiatarum, parochialium, præsertim insignium, curet præfectus vniuscuiusque ecclesiæ pro locorum ratione, proque facultatibus, vt ianux, quemadmodum veteris instituti est, vsuque Romano comprobati, & a beato Hieronymo laudati, frondibus etiam ornentur, prout tempora tulerint, tum parietes interiores, atque intercolumnia, peristromatis, aulæis, tapetibus, sacrarumque imaginum tabulis exornata sint. Quo in apparatu, ornatuque sacræ imagines etiam in ipsis foribus adhibeantur. Insignia vero, & alia profana absint.

Quos dies festos episcopus in vrbe, diocesi que sua colit, sanctificari edixerit, ac præceperit, ii ab vniuersis cuius-

ANNO
CHRISTI
1379.
cumque ordinis regularibus, quauis ratione exemptis, colantur, sanctificentur, atque obseruentur.

Dierum autem festorum, quos in ea vrbe, aut dioecesi coli consuetudinis est, ille tabellam conficiendam curet, quam, certo sacrificiæ loco affixam, iidem etiam regulares habeant.

Ieiunia præterea, quæ certis præcipuis locis, vbi monasteria illi habent, a reliquo clero, populoque vniuerso obseruari moris consuetudinisve est, curet episcopus vt ipsi itidem, sicut ceteri omnes, rite recteque colant, celebrent, atque obseruent.

Graue est, nec propterea ferendum, vt quibus diebus sancta ecclesia ad ieiunium animos fidelium, ad omneque pietatis officium excitare & accendere studet, in iis maxime sæculi homines operibus satanicis operam nauent.

Quare corruptelam illam, quam in nonnullis prouinciæ huius urbibus, locisque insignibus, deprauato vsu adhuc retineri accepimus, vt primis illis sacri quadragesimalis temporis diebus laruatorum hominum effecta simulacra incendantur, inanes nuptiæ fingantur, concursationes nocturnæ, tumultusque fiant, radicitus euellere cum maxime cupiamus, hoc decreto vetitum interdictumque sit, vt ne quid tale in posterum, neque quidquam aliud eius generis religioso illo tempore vsquam fiat, agatur, committaturve; nec vero agi, fieri, admittive permittatur, pœna iis omnibus & singulis, qui contra fecerint, interdicti proposita, quam eo ipso subeant. Parochus vero, in cuius parochiæ finibus id criminis, etiamsi a pueris solum, qui tamen doli capaces sint, committi solet, primo in eam curam ipse incumbat omni studio, vt ne offensiones hæ, peccataque id generis fiant. Deinde vero si occurrere nullo modo poterit, rem omnem in tempore, si in vrbe est, ad episcopum, si in dioecesi, ad vicarium foraneum deferat, quo vel aliis rationibus, vel grauiori pœna eiusdem episcopi arbitrio, iis morum erroribus consultum ac prouisum sit omnino.

Omnis sacrorum temporum celebritas, cum ab episcopo singularem sollicitudinem, tum a populo obseruantiam cultumque ei solennitati debitum plane deposcit.

Atque in iis quidem vnum est, quod pie, religiose, sancteque coli a fidelibus maxime oportet, totum quadragesimale tempus, virtutum Christianarum disciplina, atque exercitationibus dicatum; est enim plenum sacris mysteriis, quodque non sine mysterio magnam illam paschæ resurrectionis Domini celebritatem, qua vna omnium solennitatum dignitas, inquit Leo pontifex, consecrata est, proxime præcedit. Fuit porro ieiunium quadragesimale a Christo Domino dedicatum, & ab apostolicis vsque temporibus in vniuersa ecclesia Dei religiose obseruatum perpetuo: atque ita quidem, vt qui in quadragesima, quemadmodum olim Canone Toletano cautum fuit, neglexerit, contempseritve quadragesimalis abstinentiæ, ieiunive disciplinam, prohibitisque cibis illam violarit, is non solum reus censeretur resurrectionis dominicæ, sed etiam alienus fieret ab eiusdem diei communione, ac præterea toto illo anno carniū esu abstineret. Quare, vt tempus hoc sacrum tamque religiosum, in quo colendo, sancteque obseruando, veterum pietas mirifice admodum eluxit, a prouinciæ nostræ fidelibus, maioris obseruantia studio, abstinentia, ieiuniis, eleemosynarum largitionibus, oratione, continentia, carnis maceratione, omnique salutari pœnitentiæ disciplina colatur; hæc vt infra sancimus atque edicimus, præter ea quæ superioribus Conciliis sancita & constituta sunt.

Quæ omnia & singula episcopus curet, ac efficiat, vt vulgari sermone reddita, quotannis die dominico, quadragesimæ initium proxime antecedenti, populo in omni sua diœcesi, proponantur, edicantur, ac promulgentur: ita tamen, vt iis ipsis ab illo pro arbitratu suo addi liceat.

Omnis igitur, quem vrgens necessitas, vel imbecilla ætas a quadragesimali lege non eximit, quocumque etiam gradu, ordine, potestate, dignitateve præditus sit, carne, ceterisque omnibus, quæ, vt Concilio prouinciali primo cautum est, a carne originem trahunt, vt pote ouis, lacte, caseo, butyro, & aliis id generis, toto quadragesimæ tempore, abstineat, iis exceptis, quos ob iustas causas episcopus, aut illi, quibus eam curam ipse delegarit, facultate, vt infra, eaque scripta speciatim excusarint.

Omnis præterea quicumque sit, qui ieiunii lege adstri-

ctus

ANNO
 CHRISTI
 1379

Etus est, singulis quadragesimæ diebus, dominicis exceptis, ieiunium seruet: alioqui enim peccato mortali alligatum se esse nosse debet.

Nec cibi vetiti, ad ægrotantium, imbecilliumque hominum vsum passim venales publice exponantur, sed certis tantum constitutis locis.

Ne tabernarum valuis omnino patentibus, sed magna parte clausis, vendi liceat.

Ne in foro, aut in via publice vnquam exponantur, ne a rusticis quidem, aliisque cuiusvis generis hominibus.

Neque passim item ab omnibus vendi fas sit, sed ab iis solum, quibus facultatem, literis exaratam, episcopus permiserit.

Nec vero omne carnis genus ab iis vendi liceat, sed vitulinum, aliudve, quod vsui sit ægrotantium corpori.

Neque omnibus vendatur licet, sed iis solum, qui scriptam ab episcopo facultatem habuerint. Quæ facultas, etiam nullo tempore præfinito data, tunc plane extincta sit, cum primum causa, ob quam data est, cessarit. At vero si decem dierum spatium diuturnior causa erit, iterum ea facultas impetretur: alioqui rescissa sit. Idem deinceps decimo saltem quoque die fiat, quamdiu opus erit.

Nec vero sine ea scripta facultate, ac figillatim nominatimque data, caupones, tabernarii, & alii, qui cœnaculariam faciunt, eos vetitos in quadragesima cibos vendant, venalesve exponant, etiam hospitibus, peregrinis, viatoribusve, quales quales sint. Nec vero eos mensæ apponant.

Nec præterea illos, alio loco coctos, condimentisve apparatus, non modo in caupona, taberna, hospitiove suo, aut loco, curæ suæ subiecto, comedere cuiquam permittant, sed ne aliunde quidem apportari, nedum in mensâ apponi patiantur.

Quicumque vero contra sanctionis huius capita quidquam contra fecerit, is pœnis, mulctisve, in locorum piorum vsum erogandis, & censuris, aliisque Canonum iure, pontificiis constitutionibus, omnique alio modo contra quadragesimæ violatores, sancitis pœnis, vel aliis, quas pro persona ratione, & culpæ, contumaciæve gravitate episcopus arbitrato suo irrogandas censuerit, afficiatur.

Sacro præterea quadragesimæ, & aliorum ieiuniorum

tempore, quæ religioſe olim a Chriſtianiſ hominibus præſtitata eſſe, & ſanctiſſimi pontifices, & grauiſſimi eccleſiæ patres, & Canonum decreta oſtendunt, vt ea, pro gloria Chriſti Domini, proque ſtudio ſalutis animarum, in quo quiſque, adiutrice Dei gratia, omni ſanctarum actionum, ſpiritualium exercitationum, & ſalutarium operum contentione, vt maxime poteſt, elaborare debet, a fidelibus prouinciæ noſtræ præſtentur, Dominum omnipotentem ſuppliciter exoramus, & illos omnes vehementiſſime cohortamur ac monemus.

Atque ea quidem, hæc ſunt, & quæ exequenda ſuum quiſque populum parochus, & concionatores item, vt occaſio tulerit, omni verborum vi ſanctiſſima, omnique ſuaſione accendant.

Primo iis quadrageſimalibus, aliisve ieiunii, pœnitentiæ, & publicæ ſupplicationis diebus, fideles ſe vitæ diſciplina ſeueriori adſtringant: ſanctisque inſtitutis, & moribus, ſacro illi tempori conuenientibus, ſe, ſuoſque qui patresfamilias ſunt, quam rectiſſime in omnes partes conforment.

Precioſas veſtes non induant, ſed amiſtum, ſi non humilem & demiſſum omnino, at cum pœnitentiæ, ieiuniique tempore congruentem.

Simulratem, odium, inimicitias, rixas deponant, pacem cum omnibus concilient.

Carnis vim, & impetum, non modo religioſa abſtinentiæ, ieiuniique lege, ſed cilicio, & verberationis diſciplina coerceant, & humi aliquando cubent, vt a piis etiam laicis factum eſſe memoriæ proditum eſt.

Cum autem id olim obſeruatum ſit, vt per totam quadrageſimam ab vxore fideles abſtinerent, ad Eliberitani Canonis præſcriptum; meminerint, qui matrimonio iuncti ſunt, ſtudendum ſibi, vt eo ſacro tempore, mutuo conſenſu, diebus ſaltem dominicis abſtineant, vt hoc de genere ſanctiſſimi pontificis Nicolai primi extat reſcriptum.

Omni tempore a iocis Chriſtianum hominem abſtinere conuenit, ac quadrageſimæ, ac ieiunii tempore tanto diligentius, quanto frequentius ſtudioſiusque orationi, abſtinentiæ, omnique pœnitentiæ generi incumbendum eſt. A iocis igitur, a verborum ſcurrilitate, a colloquio inani, otioſo, longeque cautius a noxio & criminoſo ſe con-

ANNO CHRISTI 1579.
tinere sacro pœnitentiæ tempore studeat, vt pontificio, apostolicoque illo rescripto cauetur.

A venationibus item, vt eodem rescripto continetur, abstineat idem eo ipso quadragesimali tempore, quo neque carne vesci, neque adeo carnalia confectari licet.

Ciborum quadragesimalium suauitates ac delicias ne exquirat; nec multiplici epularum apparatu mensam exstruat, sed frugalem parsimoniam adhibeat.

Conuiuia autem in quadragesima non condicat, nec vere apparet, ne dominicis quidem diebus, vt idem Nicolaus pontifex rescribit.

In orationis studio frequentior sit: dolenter peccata, & sua, & aliena lugeat: pro quibus Dei misericordiam omni pietatis, pœnitentiæque officio imploret.

Eleemosynas, cum per facultates potest, vberiores pauperibus, egentibusque in sustentationem conferat; in aliaque pietatis officia, atque opera liberali caritate erogat.

Oblationes offerat largiores.

Frequentius ad ecclesiam conueniat; psalmis, hymnis, canticis spiritualibus, precumque diuinis officiis, omni attentione, & religiosa meditatione assistat.

Missæ sacrificio quotidie intersit, alia omni negotiatione posthabita.

Diuinis colloquiis, sacrisque concionibus præsens adfit.

Moneatur, vt vitæ sanctitati ita incumbat, vt singulis dominicis saltem diebus confessus, sacram eucharistiam sumat, si singulis diebus non potest; id quod olim in consuetudine vsuque fuisse ex eiusdem Nicolai pontificis rescripto liquido constat.

Ægroti, cum per inualetudinem corporis ieiunare non possint, quodam intimo animi dolore gemituque, vt sanctus Augustinus monet, cibum capiant, pro eo quod aliis ieiunantibus ipsi abstinere non possint.

Caueant autem, quod alio prouinciali Concilio ex eiusdem sancti Augustini sententia cautum est, ne alios suo exemplo ad violandum ieiunium prouocent.

Nihil non aggrediuntur, atque omni actu semper agunt hostes fidei catholicæ, vt impietatum suarum virus

disseminent; venenatasque suas voces in omnium aures infundant. Ecclesiæ igitur pastoribus omni quo maximo possunt studio elaborandum est, vt cum omni tempore ac diligenter, tum in quadragesima, verbi Dei prædicatione, tamquam pabulo vitæ, fideles nutriantur, atque confirmentur.

Quamobrem quod multis huius prouinciæ locis, & aliis bene institutis ciuitatibus antiqui, religiosique instituti est, vt eo quadragesimali tempore, quo frequentissimi fideles ad prædicationem conueniant, nullæ neque tabernæ, neque officinæ patentes vsquam sint, dum concio sacra habetur, id quod sanctissimæ consuetudinis est, vt perpetuo retineatur, omni officio episcopi omnino efficiant: vbi vero hoc ipsum vel intermissum, vel in more positum non est, vt ad vsum inducatur, atque adeo restituatur itidem curabunt episcopi.

Parochi hebdomada, quadragesimæ initium proxime præcedente, populum, curæ suæ commissum, ad se conuocent: tum hæc cum illo grauitè, sollicitèque agant, prout antiqui, religiosique instituti & consuetudinis in ecclesia sancta fuit.

Vt canonica auctoritate reconcilient, si quos in eo dissidentes scierint, dissensionum semina extirpare studentes.

Concubenarios homines ab illa peccandi libidine, vt maxime possunt, reuocent: proinde sanctiones episcopales, eo de genere hominum editas, cum de scripto legant, tum communi sermone planius explicent.

Singulos denique a Christiana viuendi via aberrantes, ad semitam iustitiæ & salutis studiose perducant.

De humilitate, patientia, castitate, benignitate, misericordia, eleemosynis, pœnitentia, ceterisque Christianæ religionis virtutibus omnes accurate commonefaciant, vt Cabilonensis Concilii Canone pie vtiliterque cautum est.

Rursus vitia, & crimina, pro quibus homines, sicut eiusdem Concilii verbis expressum est, cum diabolo deputantur, detestanda, fugienda, atque adeo abiicienda omnino illa quidem curent, atque in iis, quæ ab Apostolo commemorantur, fornicatio scilicet, immunditia, luxuria, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes,

ANNO
CHRIST.
1779.

ANNO
CHRISTI
1579.
ira, rixa, diffensiones, secta, inuidia, ebrietates, comessationes.

De votis.

Si quando ob calamitatem imminentem, aliamve causam, a populo, vel ab vniuersitate, vel a vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum est, vt de hoc genere toto quam rectissime statuatur, parochus episcopum, ad quem praesertim in graui, qua ad spirituales res pertineat, deliberatione, confugiendum patres censuerunt, etiam per literas, vbi opus est, consulat: de cuius sententia formula voti rite concipiatur. Si vero aliquando temporis angustia non patiatur, id quod in pestilentia euenire aliquando solet, vt ille consuli non possit, cum populo agat, vt votum nuncupetur: at sane qua speciatim ad illius recte exequendi modum pertinere possunt, ea rationes omnes in ipsa voti nuncupatione, episcopi sententia, iudicioque relinquuntur; quo sanctius religiosiusque voti nuncupati ratio omnis ad executionis usum perducatur. Caueat item parochus, rectorve ecclesiae, vt vniuersitatis consensu, atque omni alia opportuna, necessariaque ratione votum nuncupetur, vt firmum, ratumque sit, ac proinde ab vniuersis, quorum interest, pie obseruetur atque praestetur.

Quo praeterea, & ardentiori pietatis studio ad illud nuncupandum, & vehementiori sollicitudine ad idem rite exequendum populus incendatur; hoc praeterea parochus curet, vt in voti nuncupatione statim praeparationes, tum etiam ceremoniae adhibeantur omni externae pietatis, sanctique cultus ratione, & significatione, in eum qui sequitur modum:

Primo igitur, vt illius vniuersitatis adulti omnes, quo die, votum fiet, antegressa peccatorum confessione, sacram communionem sumant, curet idem parochus omni cohortatione.

Pridie etiam diei, quo votum nuncupabitur, sub vesperum campanarum sono signum detur: quo populus excitatus, ad ecclesiam frequens conueniat, vbi postridie illud publice, sancteque nuncupet.

Videat vero, vt in ecclesia parochiali, primariave, ad altare maius nuncupetur.

Vbi populus conuenerit, processio voti causa de more agatur.

Missarum solennia, processione peracta, a parochio rectorve ecclesie eo nomine celebrentur.

In qua Missa celebratione de voto concio habeatur, ac de eius causis, tum exponantur rationes, quibus sanctissime deuincti, qui uouerint, votum quam diligentissime prestare debent.

Huic actioni omnes parochialis viciniae, aut opidi loci sacerdotes, & clerici intersint. Parochus autem, aliusve sacerdos, qui Missarum solennia eo nomine celebrat, cum offertorii tempus est, ab iis, qui uniuersitatis nomine delecti erunt, voti formulam in conspectu Dei descripto sibi rite distincteque pronuntiari mandet. Quod illi genibus flexis supplices prestent. Deinde cum celebrans ipse corpus, & sanguinem Domini in Missa sumserit; tum qui preparati accesserint, eisdem sacram communionem ministrabit.

Voti nuncupati instrumentum, notarii manu confectum, auctoritateque munitum, ad episcopum mensis saltem spatio afferatur, ut in archiuo episcopali asseruetur perpetuo. Cuius instrumenti etiam exemplum, eiusdem notarii testificatione fideque roboratum, in ecclesia illius populi, uniuersitatisve, quae uouit, ut diligentissime potest, custodiatur ad perpetuitatem.

Vtque voti, cuius executio in perpetuum prestanda sit, monumentum in conspectu omnium extet; idem curet, in tabella lapidea votum, votique causam, & conditiones incidi, eandemque loco ecclesiae conspicuo, atque illustri collocari, atque parieti agglutinari.

Vbi autem, cum votum nuncupatur, praescripta ratio, ac ceremonia, ob pestem, aliamve causam necessariam prestari non possunt, tunc omnino eas prestari curet parochus, ubi primum poterunt.

Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, ceremoniasque adhiberi episcopus curet, si ciuitatis ipsius populus votum nuncupare deliberarit.

De oratione ante operis inchoationem.

NON decet Christianum hominem, opus aliquod ante suscipere aggredive, quam Dei auxilium religiosis pre-

ANNO
CHRISTI
1579.

cibus imploret. Dixit enim Dominus; *Sine me nihil potestis* Ioh. 15.
facere.

Parochus igitur, cuius est populum ad optima quæque instituta erudire, concionator item illum, prout vsuenerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publice, neque priuatim quidquam aggrediatur, nisi primo sanctis precibus Deo adhibitis.

Neque cibum sumat, antequam stata prece benedicat. Post cibum item, Domino gratias precatione agat. Id enim a nobis expectat, qui nos pascit Deus, vt pro præstitis ab eo eis illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus; inquit sanctissimus pater noster Ambrosius.

De indulgentiis, & sacris reliquiis.

NE cuius rectori ecclesiæ, etiam exemptæ, quouis modo, neque vlli ordini regularium, neque cuiquam scholæ, confratriæ etiam rosarii, & cruce signatorum, locive pii collegio, prætextu, causave vel priuilegiorum, etiam antiquorum, vel indulgentiarum, quas sibi quouis modo concessas, etiam instar ecclesiarum, locorumque piorum confratriarumve vrbs Romæ habet, liceat illas ipsas in suis ecclesiis promulgare, sed vt decreto Tridentino cauetur, per episcopum adhibitis duobus de capitulo illæ quotannis stato tempore publicentur, atque euulentur.

Eleemosynæ item, atque caritatis subsidia, quæcumque eo nomine, occasioneve a fidelibus offerentur, per eos ipsos colligantur; & ecclesiæ, locove, cuius causâ indulgentia concessa est, omnino attribuantur, idque gratis ac nulla prorsus mercede.

Ne indulgentiarum literæ, inscriptionesve, earum nomine exarata, eo loco, vbi capsâ ad eleemosynam colligendam apparatus est, etiam extra ecclesiam, proponantur, affiganturve, sed vel in altari maiori, vel in alio, vbi indulgentiæ causâ statio, oratiove constituta est. Ac proinde statis iis diebus, quibus episcopus indulgentiam promulgandam decreuerit, cum fideles ad eleemosynam ecclesiæ, locove pio tribuendam, vbi illius indulgentiæ celebritas agitur, parochus, concionatorve excitabit, doceat simul diligenter, eius consequendæ causâ non esse necessario præstitutam eleemosynæ largitionem; vt cæle-

stem eum ecclesie thesaurum, spiritualiaque munera exponi omnes intelligant, non ad quaestum, sed ad peccatorum satisfactionem, & ad pietatis exercitationem.

Si vero aliquando episcopi concessu capsula, in quam eleemosyna fidelium coniiciatur, palam ponatur; intus in ecclesia, loco longe ab altari, ubi indulgentiae statio agitur, decore collocetur: de eleemosyna vero seruetur ratio supra praescripta.

Ne sacra reliquiae, in ecclesia, eiusve sacrificia recondita, e loco, ubi asseruantur, ad agrotos villo modo exportentur, ne consuetudinis quidem praetextu.

Quae ad sacramentalia, & sacramenta generatim pertinent.

DIE sacro purificationis beatissimae Mariae virginis, vsus, ritusque benedictionis candelarum, cereorumve, cum plenus mysteriorum est, tum salutarium vtilitatum: quas non solum ex orationibus, quibus ecclesia in ea benedictione vtitur, sed ex omni rituali libro probato parochus, concionatorve, eo ipso die fidelibus studiose exponat, quo religiosius illas & gestent & habeant.

Nam cum illius benedictionis precatio ad alia multa referatur, tum ad haec in primis; vt candelae valeant ad sanitatem animae, & corporis, terra, marique.

Vt de locis, ubi accendentur, daemones, & quidquid daemones ars molitur, machinatorve, depellatur.

Vt mentes, & corda fidelium, igne, & splendore sancti Spiritus accendantur, illustrenturque; ac depulsis vitiorum tenebris, videant quae sint Deo grata, & saluti vtilia.

Vt ignis caritatis, cum lumine fidei, in animis accendatur, quo ad lumen aeternum vitae caelestis perducamur.

Haec sibi omnia a Christo Domino, qui est Deus verus, & splendor lucis aeternae, sibi concedi precantur intercessionem, & sanctissimis meritis beatae Mariae virginis, quicumque fideles in illius honorem candelas, quibus benedictionis preces eo die adhibitae sunt, deuote gestant.

Sacrorum cinerum vsus in ecclesia Dei antiquissimus est, ac non solum ad significandam, sed ad excitandam etiam poenitentiam introductus. Quare episcopus, parochus, & concionator die dominico, qui feriam asperfusionis cinerum proxime praecedat, populum salutare eas vtilitates doceat, quas in eorum benedictione multis orationibus

ANNO
CRAIITI
1579.

ANNO CHRISTI 1579.
nibus ecclesia petit. Atque hæc quidem præter ceteras sunt:
Vt fideles, qui sacro cinere asperguntur, ad intimam cordis humilitatem adiuuentur.

Vt in eos benedictio cælestis descendat, qua adiuti, vere intimeque toto animo peccata doleant: hoc mente secum reputantes, ob hominis peccatum terram maledictam fuisse, nosque omnes in cinerem, ac terram redituros.

Vt detur corporis valetudo ad pœnitentiam peccatorum peragendam.

Vt anima diuino auxilio protegatur.

Vt a Deo impetremus, quæ ad illius voluntatem petimus.

Vt constanti animo in bene agendo perseveremus.

Hæc bona, quæ mater ecclesia pro sacrorum cinerum ritu a diuina benignitate precatur, vt pie fideles consequantur; parochus illos eo ipso die moneat, quam religiosa intimi animi pietate, quam humili, contritoque corde, quam humili, demissoque vestitu ad eam actionem conueniant, quamque serio secum statuunt, illos ieiunii dies in amaritudine animæ suæ traducere ad peccatorum satisfactionem.

Hoc asperfusionis cinerum mysterium episcopus studeat potissimum in cathedrali, propriave parochiali ecclesia ab vnoquoque suscipi.

Sanctissimi præterea, & antiquissimi instituti in ecclesia Dei est, die dominico, pascha resurrectionis Domini proxime antecedente, ramos palmarum, & oliuarum, solennibus precibus benedici, ac fidelibus tradi, qui gestent, domique religiose atque decenter asseruent. Et sicut ritus is & insignem illum Iesu Christi Domini ingressum ad urbem Hierosolymam, & triumphum illum commemorabilem significat, quem passione, & morte sua superatis hostibus, idem Dominus resurgens reportauit, ita alii etiam mysteriis plenus, a parcho, & a conacionatore explicetur, quo ardentius ad religionem illius fideles accensi, spirituales fructus capiant, quos a Deo eis ecclesia precatur; suntque hi præsertim:

Vt accipiant mentis, corporisque vim ad salutis opem Deique gratiam implorandam.

Vt quemadmodum rami foliis virent, ita opera nostra, & iustitia, & omni virtute sancta quam florentissima sint.

Vt sicut populus Hebræus, Christo cum ramis obuiam factus, vna cum eo Hierosolymam ingressus est, ita nos sanctissimis officiis, atque piis operibus Domino obuiam procedamus, illiusque vestigia secuti in caelestem patriam eo auctore & duce recipiamur.

Vt veluti Christus Dominus de satana hoste cruce sua triumphauit; sic nos quam sapissime id misericordiae opus animo ita repetamus, vt Christi amore incendamur ad pugnam, & ad victoriam de dæmone, carne, & mundo reportandam.

Vt quocumque hi rami introducentur, eius loci incolæ benedictionem Dei consequantur, omnique re aduersa propulsata, virtute Altissimi defendantur.

Has & alias salutare vtilitates parochus, & concionator fidelibus exponat: vt, qua debet pietate, religiosoque animo sacros ramos capiendo, gestando, & asseruando, ita Dominum precentur, vt & per passionem, mortemque suam, qua dæmonem fregit, ac superauit, & per misericordiam illam immensam, qua id egit, non solum corpora a malis tueatur, sed animæ gratiam suam caelestem infundat; sicque ipsi multis virtutibus, bonisque operibus florentes, Christum Dominum sequantur: hostibusque omnibus superatis ad gaudia caelestis Hierosolymæ introducantur.

Bini omnes ad candelas, & rursus ad cineres capiendos accedant, ad palmas etiam, ramosque oliuarum suscipiendos, sine strepitu, ac tumultu, sed religioso silentio.

Qui extra ordinem accesserint, a ministris eiiciantur, neque digni sint, qui sacrorum ramorum tunc participes sint, nisi aliud episcopus censuerit.

Sanctissimi item, veterisque instituti est a summo pontifice formas illas cereas, quas agnos Dei, a figura impressa vocamus, solenni benedictionis ritu, multisque religiosis ceremoniis non solum primo, sed septimo quoque pontificatus anno consecrari. In quo consecrationis munere, sicut ille Christi vicarius, cuius oratio tanto maioris est momenti, quanto eius officium in ecclesia sublimius, &

ANNO
 CHRISTI
 1579.

cum eodem Christo Domino coniunctius, multa sancte precetur a Deo illis concedi, qui animo pio, deuotoque eos agnos apud se habuerint: ita a fidelibus magna deuotione iidem gestandi sunt, ad eosque vsus religiose adhibendi, ad quos sacrae preces ex ecclesiae instituto referuntur. Quare decreto Concilii prouincialis tertii, quod ex constitutione sanctissimi pontificis Gregorii XIII. de illis minio non inficiendis cautum est, haec etiam adiungenda censuimus;

Primo cum illi domi asseruantur, vt pia consuetudinis est, loculo decenti recondantur: cum autem collo appensi gestantur, in thecam auream, argenteam, eburneam, crystallinamve, aut alterius generis decentis, recte includi sint; ita vt tactu violari non possint.

Nec vero ad ornatum habeant quidquam, quod profanum sit, quodque minime deceat.

Thecarum fabri ne vlllo modo eos tangant, attrectentve, ne chirothecis quidem, forcipe, aut vlllo alio instrumento: sed ad eos thecis includendos clericus, in sacris constitutus, adhibeatur. Ne minimam item particulam sacrae illius cerae, e qua agni imago efficta est, in eis includant, quo pluris opus suum vendant; sed ab eo accipiant, qui thecam agni causa faciendam locarint.

Neque autem quisquam sacrum illum agnum annulo gestet; cum ita parum religiose gestetur, vt aliqua foeditate, turpive tactu violari facile queat.

Qui sacros agnos gestant, hoc religiosius caueant, ne quid impure turpiterve agant, aut a sacra eiusmodi re alienum.

Nec praeterea in agri campum hi agni proiiciantur, nec vero cuiquam arbori affigantur: neque e ramis suspendantur: sed, quod antiqui est instituti, eorum cera adoleatur ad suffumigationem in agris vineisque ob imminentem tempestatem, aliasve diabolicas illusiones depellendas.

Veterem illum aedibus atque aedificiis benedicendi morem, ritumque ex sanctae ecclesiae instituto introductum, ac decreto prouinciali, quod in Concilio quarto confecimus, restitutum, vt parochi, & reliqui animarum curatores, ad quos religiosa illius benedictionis munus pertinet, pie sancteque obseruent, & laici, quorum aedifi-

ciis, domiciliisque benedicendum est, spiritualia inde com-
moda vberima in Domino capiant, hæc in illis benedi-
cendis ratio fit.

Primo parochus huius benedictionis munus aggredia-
tur pio voluntatis proposito, & quo debet religionis of-
ficio.

Pridie autem illius diei, quo benedicendi munus ag-
greditur, præcipuo sanctæ precationis studio, & aliquan-
do ieiunio se parare curet.

Quo item die ad benedicendum aggreditur, antea-
quam aggrediatur, Missæ sacrificium celebrare studeat:
in quo ob hanc causam orationem de Spiritu sancto pie
recitet.

Ne ædibus benedicat, vbi aliquis excommunicatus
habitet.

Nec vero illis, quas feneratores, meretrices, publici
peccatores, manifestoque criminosi homines incolunt.

Neque iis item, si quæ aleis, ludisque vetitis publice
expositæ sunt.

Ne noctu, sed interdiu benedictionem peragat.

Ritu vtatur ad præscriptum formulæ, quæ in libro sa-
cerdotali, ritualive concepta, extat.

Dum ad benedictionis munus accedit, in eoque ver-
fatur, superpelliceo, & stola vtatur.

Clericus adsit, qui crucem in via, & in benedictionis
ministerio præferat.

Alter item, qui aquæ benediçtæ vasculum cum asper-
gillo ferat.

Ceteri sacerdotes, & clerici, si qui alii adsunt, ordine
distincti, bini præcedant, & suo quique superpelliceo
de more induti.

Benedictionis huius causa, occasioneve, nihil plane
quidquam, vel minimum, neque is, neque sacerdotes,
clericive, quos sibi socios, adiutoresve iunxerit, petant,
exigant, ac ne sponte quidem, vltroque oblatum, dono-
ve datum capiant.

In hoc benedictionis officio ne omittat, ex instru-
ctionum præscripto, Conciliique prouincialis decreto,
patresfamilias docere, recteque erudire ad optimam fa-
milix educationem. Cuius etiam rei argumentum satis

ANNO CHRISTI 1579. amplum habebit ex statis illis religiosis precibus, & orationibus, quæ adhibentur.

Pater familias autem, cuius ædibus, domiciliisve benedicetur, pie se præparabit ad eam sancto desiderio suscipiendam.

Ideo ante familiam suam recte recognoscet, monebitque vniuersos & singulos ad præscriptum regularum, quæ de Christiana familiæ institutione editæ sunt.

Amoueri curabit quæcumque domi suæ sunt, Christianæ familiæ instituto indigna, quæque Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obscœnis, turpibus, impudicis, inani- bus, ac de cantionibus inhonestis, ceterisque id generis, inflammari curabit.

Libros de vitæ religiosæ, spiritualisque institutis, atque exercitationibus introducet.

Imagines obscœnas, & turpes incendat: profanas vero, quæque ad inanem voluptatem alliciant, amoueri studeat.

Sacras Christi Domini, beatissimæ virginis Mariæ matris, & sanctorum præsertim imagines, quos patronos habet, vbique domi suæ locis honestis statuatur.

Tesseras, aleas, aleatoriaque tabellas, pictasque ad alex ludum pagellas, procul abiicere curet.

Sacram communionem in parochiali ecclesia simul eodie vt sumant omnes de familia sua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, vel ad ecclesiam, vel ad primariam ædium ianuam simul cum tota familia procedat, earumdemque benedictionem omni domus loco prosequatur religioso pietatis studio.

Dum sacerdos benedicit, nemo domi, vel in officina, cui benedicatur, quidquam seruilis mundanive operis faciat.

Ne minoris ordinis clericus, alio, qui maiore ordine initiatus est, præsentem mensam benedicat: sed hoc munus sit, vel sacerdotis, vel illius, qui maioris ordinis clericus præsens in mensa adest.

Vt sanctissimis sacramentis debitus religionis cultus, etiam externus, ab iis tribuatur, qui ea suscipiunt, ne episcopus, parochusve patiat, quemquam ad illa suscipien-

da accedere, nisi exteriori quoque habitu, vestium modestia debitam illis venerationem, ac reuerentiam præ se ferat.

Illud in ceteris parochialis curæ officii maxime a parochis requiritur, vt sanctissima sacramenta, quæ diuinæ gratiæ instrumenta, ad sanctificandas animas a Christo Domino instituta sunt, non solum pure, sancte, religiose ipsi tractent, verum etiam ritus, ac ceremonias teneant, atque adhibeant, quæ in illis administrandis sanctæ ecclesiæ instituto, atque vsu comprobata sunt. Et quoniam liber ritualis sacramentorum, qui vna, & eadem certissima ceremoniarum regula constet, quique omni ex parte absolutus sit ad sanctam illam administrationem, in prouincia nostra nullus fere extat; nos propterea iubemus, librum eo de genere, reuerendissimi Dominici Bolani episcopi Brixia iussu iam pridem confectum, a viris peritis, quos delegerimus primo recognitum, & necessariis aliis partibus auctum, ab omnibus, ac singulis sacerdotibus prouinciæ nostræ, qui ritu Romano sacramenta ministrant, huius decreti prouincialis auctoritate, cum primum nostra cura typis in lucem prolatus erit, ad vsum recipi, atque adeo introduci, vt in sacramentorum administratione ceremoniis, & ritibus, eo libro præscriptis, vtantur, neque vllis præterea aliis. Id vero tamdiu, quoad ritualis liber Romanus emittetur.

Quæ ad baptismum pertinent.

Nemo, nisi parochus, aut is, cui ille, episcopusve nominatim concesserit, in baptismo ministrando statas solennes ceremonias adhibeat, etiam si ob necessitatem ministret. Quo in ministerio non alterius cuiusquam, sed albi coloris stola vtatur.

In baptismo etiam compater ne sit, qui sacro chrismate confirmatus non est. Eademque de commatre cautio sit. Proinde parochi erit, studiose de hoc ante perquirere.

Ne præterea compater adhibeatur, neque in confirmationis sacramento item, qui minor natu sit quatuordecim annis, sed qui maior, vel potius ætate sit prouectiori, vt non ore solum, sed animo, atque serio ad interrogata, quæ in baptismo fiunt, respondeat, ac plane intelligat suscepti a se muneris partes.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Ne ante ortum, nec vero post occasum solis baptismus in ecclesia ministretur, nisi aliter fieri aliquando temporis ratio necessitasve cogat.

Quoniam in baptismo vnusquisque pie, ac religiose pollicetur, operibus satanæ renuntiare, eiusque pompas deferere, id parochus, cum vsuenerit, populum doceat, præsertimque baptismi tempore præmoneat, non solum quomodo, & quam simplici amictu ad illum infans deferendus sit, sed quam religiosa in Deum pietate, quam humili spiritu, & quanta etiam vestitus moderatione compatres, commatresve adesse debeant.

Ne vero vllum vel ornamentum, vel aliud quidquam, quod mundi huius pompam præ se ferat, adhiberi patiatur: cum minime consentaneum sit, in ipso vitæ Christianæ ingressu statim iis rebus studeri, quibus potissimum solenni sponcione renuntiat.

In baptismo parochus, sacerdosve baptizans præsentem adesse non patiatur neque Iudæum, neque denique alium quempiam a fide Christiana auersum.

Fideles vero, qui præsentés adsunt, pie, religiose, omnique animi attentione adesse sæpe moneat, memoria tacite, studioseque repetentes, quæ Deo, cum baptismum ipsi susceperunt, sancte sponderunt.

Si duo, pluresve infantes offeruntur, qui eodem tempore baptizentur, eorum vnicuique catechismum, exorcismum, & reliquas statas ceremonias, baptismumque parochus sigillatim ministret, atque adhibeat.

Cum duo infantes, mas scilicet, & femina, ad baptismum offeruntur; is ordo seruetur, qui antiquissimi ritus est, vt mari primum, deinde feminae ministretur; nisi necessitas aliter cogit. Idemque seruetur, si plures offeruntur, partim mares, partim feminae.

Ad aquam baptismalem, quæ capiti illius infunditur, qui baptizatur, eamve excipiendam, qua sacerdotis manus, sacro oleo illitæ abluuntur, peluis ne adhibeatur, quæ ecclesiæ tantum vsui addicta non sit.

Libris ritualibus, Canonumque legibus permulta tradita, atque explicata sunt, quæ in adultis baptizandis adhiberi, ritus postulat. In iis omnibus episcopus cum diligens erit, tum magnam in eo curam ponet, vt illis præter

doctrinæ Christianæ rudimenta, quæ necessario scire debent, admissorum scelerum, & male actæ vitæ pœniteat, tum vt iidem in posterum a peccatis omnibus abstinere statuant. Vix enim vlla alia causa esse potest, quamobrem qui adulti baptismum suscipiunt, non modo vllam in Christianis virtutibus progressionem faciant, sed plerumque flagitiis nefariis inquinati, præcipites ad perniciem, interitumque ruant, præter eam vnâ, quod non ita, vt par esset, affecti ipsi, nec vero ab aliis excultri, ad tantum sacramentum accedunt.

Quod vero, licet horribile dictu sit, aliquando tamen euenisse compertum est, aliquem scilicet ad turpem questum iterum baptismum suscepisse; id ne vnquam porro accidat, episcopus antequam baptizet, omne diligens studium adhibeat, quo istos homines, vel Iudæos, vel Turcas, Maurosve, qui baptismum sibi conferri petierint, plane dignoscat, de illorumque conditione, ac statu omni, quantum licuerit, a probatis viris accipiat testimonium obsignatum, idemque exigat omnino.

Obstetrices, tribus post huius decreti promulgationem mensibus, pœna arbitrata episcopi proposita, officium ne præstent, nisi per vicarium foraneum, si in diocesi sunt, & vero in vrbe per eum, cui episcopus id curæ dederit, scripto probatæ sint idoneæ ad sacramentum baptismi, cum necesse erit, ministrandum.

Quæ autem probata est, cum baptizabit, curet, quoad eius fieri potest, vt duæ saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentés adsint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant.

Parochus vero, cum perquiret, ex decreto prouinciali, an infans baptizatus sit, diligenter obstetricem, & testes etiam de verbis prolatis interroget, vt sibi constet, an baptismi forma recte adhibita sit; an vero secus, quamobrem oporteat infantem a se baptizari.

Quæ ad confirmationis sacramentum pertinent.

Episcopus non solum sacris sollemnibusque pentecostes diebus, sed etiam, si ita ciuitatis suæ ingens frequentia, multitudoque postularit, & paschæ resurrectionis tempore, & in aduentu sacro Domini, & quoties visitationem obibit, sacramentum confirmationis ministret: & ob

eam

ANNO
 CHRISTI
 1579.

eam causam, vt Concilio prouinciali quarto cautum est, ad ministrandum sæpe accurret, quibus in locis diocesis opus erit.

Quod si quis cum periculose agrotat, se chris-matis sacramento confirmatum non esse meminerit, ac propterea id sibi ministrari petat; tunc episcopus, si eo loci est, vbi ille agrotat, vt ne sine hoc sacramento decedat, eum caritate paterna inuisat, & rite confirmet.

Alio decreto, quod in Concilio prouinciali primo sanciuimus, cautum est, ne confirmationis sacramentum iis præberetur, qui annis septem minores nati sunt: si tamen episcopus ob aliquam causam iustam, atque adeo necessariam, paruulo, & infanti, qui non modo eam ætatem expleat, sed ne attingat quidem, ministrandum aliquando censuerit, ne sit vetitum.

Is minoribus nati, atque adeo paruulis, si quandoque ministrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, parochus moneat, vt ætate procedente illos ea de re certiores faciant: ne parentibus, curatoribusve postea mortuis, ipsi aliquando dubitent, an hoc sacramentum, quod iterari nefas est, susceperint. Id vero parochus curet præter eam diligentiam, quæ sibi præscripta est, de confirmatione, eorumque compatribus in libro certo describendis.

Idem aliquot ante diebus, quam episcopus ministraturus sit hoc sacramentum, vt nemo quisquam eorum, qui suæ curæ concrediti sunt, illud suscipere negligat, illos per familias distincte recteque notet, qui illud nondum susceperint; ac qui ætate sint ab episcopo præscripta, ordine in ecclesiam vocet ad id rite religioseque suscipiendum.

Eiusdem cura sit, paucis ante diebus, quam episcopus sacramentum hoc ministret, non solum fideles præmonere, quæ Concilio prouinciali quarto præscripta sunt, sed etiam in parochiali ecclesia orationem eo nomine instituere, vt, qui nondum confirmati, ad id accesserint, adiutrice diuina gratia, digni sint, qui Spiritus sancti dona vberime recipiant.

Neque hoc quidem is denuntiare omittat, vt, qui proxime confirmationem suscepturi sunt, pridie illius diei, quo suscipient, caput lauent, aliove modo mundent, capillosque sibi tonderi curent.

Qui confirmandi sunt, & qui patrini adhibentur, parochus ante videat, quos rudiores esse suspicabitur, an orationem dominicam, salutationem angelicam, & symbolum norint. Atque ob eam quidem causam episcopus, illa fidei rudimenta sibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam idem episcopus etiam, ut opus esse viderit, aliquando præstet per se, vel per alium sacerdotem, quem in ea recognoscenda constituerit.

Videat item, ut in quacumque ecclesia confirmationem ministrarit, si pauci sunt, qui suscipiunt, ubi commode fieri potest, ante altare maius decenter exornatum semper ministret.

Primo mares in ecclesia a parte sua; feminae ab altera sint: sicque separatim distincti, genibus flexis, manibus ante pectus iunctis, suo quique ordine, pie, & religiose orent: in primisque ab omni strepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant, sed silentio sancto utantur.

Et, quod veteris ritus est, primum mares, deinde feminae confirmentur: nisi aliquando aliter fieri episcopus censuerit.

Hoc sacramentum episcopus ministrare studebit hora tertia potissimum, quæ ex antiquo ritu statuta huius sacramenti hora est.

Ut ne feminis mares, nec vero contra, maribus feminae, neque senioribus adolescentes, cum minime hoc per aetatem conueniat, compadres in confirmationis sacramento adhibeantur; nisi id aliter necessitas aliquando postulet.

Quod antiqui ritus est, id seruetur, ut compater dextera suscipiat, & teneat, quem in hoc sacramento ministranti episcopo offert. Si vero qui offertur adulta ætate est, pedem suum super dexterum compatris, qui ipsum offert, ponat: id quod non sine mysterii significatione fit. Quam ob causam, & qui confirmatur, & patrinus tunc coram episcopo confirmante stet.

Dum sacramentum hoc episcopus ministrat, non modo qui illud suscepturi sunt, quique eos offerunt, sed omnes quicumque præsentibus sacro illi mysterio adsunt, sancte, pieque orent, ac summa animi attentione spectent quod in ea solenni mysterii celebritate peragitur.

Tum vero mente secum reputent caelestia illa Spiritus

ANNO
CAROLI
1179

ANNO CHRISTI 1179.
 sancti dona, quæ illius sacramenti virtute fidelibus impar-
 tiuntur: in primisque tacita meditatione videant, quas in
 illis ipsi progressionem habeant; anque vitam agant tanta
 celestium donorum vbertate dignam.

Curet etiam episcopus, ac parochus, vt qui turpe, ridi-
 culumve nomen habet, neque plane conueniens Christia-
 no homini, illud mutet, sumatque in confirmationis sacra-
 mento nomen alicuius, qui veræ pietatis, sanctæque reli-
 gionis laude floruit, vt qui hætenus non ad normam Chri-
 sti Domini vitam instituit, iam abiecto eiusmodi nomine,
 depositoque veteri homine, & antiqua socordia, rursus-
 que nouo, ac sancto suscepto nomine, virilem in sancte
 agendo constantiam perpetuo deinceps præstet.

Confirmati frons, chrismate ab episcopo illita, primum
 bombyce diligenter a sacerdote abstergatur: mox a cleri-
 co, in sacris constituto, aqua lauetur. Quæ aqua in bap-
 tisterii sacrarium proiciatur.

Quæ ad sanctissimæ eucharistiæ sacramentum pertinent.

Hoc institutum, quod antiquissimi ritus est, sacerdos
 religiose seruet, vt intra Missarum solennia, postquam sci-
 licet sanguinem ipse sumpserit, fidelibus sacram commun-
 ionem sumpturus ministrat.

Nec vero tamen illam ministrare vetitum sit, si quando
 occasio tulerit, vt quis alio tempore, quam in Missa sum-
 pturus sit.

Cum autem peracto Missæ sacrificio, statim eam mini-
 strat, vestibus sacerdotalibus, quibus in Missa vsus est, in-
 dutus ministrat, casula tantum deposita, & manipulo
 item. Si vero non statim, sed alio post tempore, quam in
 Missæ sacrificio, tunc superpelliceo, stolaque alba, & vbi
 ritus Ambrosianus est, rubra vtatur.

Verum pluviali episcopus indutus sit, quando illam non
 in Missæ sacrificio ministrabit.

Is ordo præterea adhibeatur, vt primo ecclesiasticis ho-
 minibus, superpelliceo indutis, si vero sacerdos quis est,
 stola etiam, quæ signum crucis, ad antiqui Canonis præ-
 scriptum, in pectore exhibeat: deinde laicis maribus, tum
 feminis sacra communio ministratur, loco distincto, vt in
 Concilio prouinciali quarto cautum est, eaque ratione
 dispositis, vt altari maiori terga ne vertant.

Sacerdos, illam ministraturus, antequam præbeat, vnicuique, cui ministrabit, sigillatim illa verba pronuntiet: Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Et qui suscepturus est, prius respondeat: Amen. Id quod antiquissimi instituti est, nec sine mysterii significatione fieri, sanctissimus pater, & ecclesiæ catholicæ doctor, Ambrosius scribit.

Populus autem ad tabellæ instructionis, quæ propterea iussu nostro edetur, præscriptum doceatur, qua ratione sanctissimum eucharistiæ sacramentum religiose, decoreque percipiatur, ne quid accidat, quod illius augustæ diuinitati ac sanctitati non conueniat.

Laici famuli, quicumque regularium monasteriis operam nauant; tametsi in illis habitent, stato paschæ tempore, in sua quique ecclesia parochiali, sacram communionem sumant.

Cum vero ad ægros, omni reuerentia, omnique religiosi cultus studio, atque honorifice, quoad eius fieri potest, afferenda illa sit, neque id noctu commode fieri queat, vetitum propterea sit, ne noctu afferatur, nisi ægris mortis periculum instet.

Parochus, ægroto illam allaturus, accurate hæc præmoneat, primum, vt ægrotantis cubiculum ab omni sordide, omnique inquinamento purgetur, & amota omni re profana, pio apparatu, & sacris imaginibus, vbi potest, exornetur; tum præterea mensa, mappa nitida, puraque constrata, cruce, aliaque effigie sacra, candelabris, & candelis, cereisve saltem binis instructa appareatur, in qua super corporali pyxis cum sanctissimo ipso sacramento collocari possit; sit etiam vas vitreum ad ablutionis usum. Quæ omnia, vt ab iis, qui ægroti curam habent, parentur, cura sit in primis confratrum sanctissimæ eucharistiæ. Apud eos vero, qui præ eorum egestate, inopiaque id præstare non poterunt, ipsi sodales apparent.

Deinde idem parochus, & vesperi pridie illius diei, quo sacram eucharistiam allaturus est, si eo tempore de hoc officio præstando certior est, & tunc item paulo scilicet ante quam afferat, certis campanæ percussionibus confratres sanctissimi sacramenti, & clericos, & reliquos si-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

deles, præsertim illius parochialis vicinæ, euocari mandet, qui illud pia veneratione prosequantur.

Post ipse, vbi manus lauerit, ad altare genibus flexis paululum tacitus religiose oret: tum superpelliceo, stola, ac, vt alio Concilio decretum est, pluuiali, vbi potest, se induat. Sacerdotes vero ceteri, clericive, qui comitantur, superpelliceum adhibeant: si canonicorum capitulum sit, cappam, vel almutiam, aliudve indumentum, vt illis in choro moris est.

Reliqui fideles bini prosequantur capite aperto, & quamplurimi candelis accensis: ac primo loco viri, in quibus scholares sanctissimi sacramenti præcedant, postremo femina.

Omnes, præsertim ecclesiastici homines, hymnos, & psalmos poenitentiales, aliosve intima animi pietate simul cum parcho, sed alternatim, pronuntient; atque alii item religiose orent.

Cum quis sacerdoti, sanctissimi corporis Domini sacramentum ad ægros ferenti, aut cum eodem inde redenti, obuiam sit, dum vel equo, vel curru, vel iumento vehitur, vbi primum illum id ferentem viderit, inde statim descendat, humique flexis genibus tandiu in adoratione permaneat, quoad ille cum sacramento transfuerit.

At vero omnis, siue sacerdos, siue clericus, siue laicus, quicumque eidem sanctissimo sacramento obuiam fiet, pro Christianæ religionis cultu, domum vsque eius, cui ministrandum est, & ad ecclesiam quoque, quo reditur, pia veneratione prosequi, & comitari omnino studeat, nisi necessitate, causave vrgenti vehementer impediatur.

Id omne, vt cuncti fideles studiose, religioseque præstent, illos vnusquisque parochus, quam sæpissime ac diligentissime commonefaciat.

Familia vero, quæ domi habitat, vbi ægrotus est, sanctissimo sacramento ad ecclesiam vsque, vel saltem extra ianua fines, obuiam procedat cum cereis accensis, & omni alio interiori & exteriori pietatis cultu, depositisque plane armis.

Sacra communio ad ægrotum non deferatur, nisi ad eum, qui vere illam sumpturus est. Si vero aliquando fit, vt, dum ad eum parochus venit, morbi vi ita affectum

illum inueniat, vt eam tunc ministrare rite non possit, collocata pyxide super corporale in mensa, eo nomine apparata, paululum moretur, dum genibus flexis, vna cum ceteris, qui adsunt, ac potissimum cum ægroto ipso sancte oret: ac postea recessurus, eucharistia pyxide inclusa, eidem benedicat. Quod si ægrotus ipse id vehementer exoptat, sacramentum aperta etiam pyxide, liceat ostendere adorandum.

Cum quis periculose ægotans, ac etiam pene in extremo spiritu sanctissimam eucharistiam, & sacramentum extremæ vnctionis suscepit, si postea aliquot dies superstes sacram communionem sibi ministrari petit, eius pio, religiosoque desiderio parochus ne desit, modo ne pro viatico iterum in eodem morbo præbeat: cum id a sanctis patribus olim fieri consueuisse traditum sit.

Reus, capitis damnatus, quo die pro viatico sanctissimum corpus Domini sumpsit; Christo redemptori, qui pro illius etiam anima sanguinem in ara crucis profudit, a piis iudicibus, magistratibusque illo ipso sanguine redemptis, tribuatur, vt ne eo die supplicio afficiatur, multis locis piæ & laudatæ consuetudinis est.

Quæ ad penitentiaæ sacramentum pertinent.

VT ad sanctum penitentiaæ sacramentum fideles solite, diligenterque accedant; id parochus præstet, vt in hebdomada, quæ quadragesimam proxime præcedit, ad patrum familias ædes, quæ intra parochiaæ suæ fines sunt, sigillatim eat; ac videat accurate, qui obligatione huius sacramenti suscipiendi, & sacrae eucharistiaæ paschaæ tempore sumenda deuincti sint, eorumque nomina recte describat: ac singulos præterea, eosque præsertim, qui per raro confitentur, moneat, vt ne confessionem differant in postremos illos quadragesimæ dies, quibus sacerdotes vel ob mysteriorum celebritatem, assidua diuinorum occupatione, ab audiendis confessionibus impediuntur, vel frequenti tunc concursu fidelium defatigati, ita in eo ipso munere præstando fere opprimuntur, vt tantum, tamque salutare ministerium in confertissima multitudine vix recte illis præstare queant. Proinde quadragesimæ hebdomadas, pro populi sibi commissi ratione, sic partiri curet, vt alias huic, alias illi vicina, familiaeue, aut partim viris,

adolescentibus, & pueris, partim mulieribus, virginibus, puellisve præstituat, quibus ad confitendum distincte, atque in tempore accedant.

In iis quæ ad sacerdotes, pro sacra confessionis ministerio vel examinandos, vel probandos pertinent, ne prælatus, etiam regularis, & exemptus, se in aliena diœcesi vlllo modo ingerat: sed eam omnem illos examinandi probandique curam episcopo diœcesano plane relinquat.

Cum pro temporum varietate, casuum reservationem ab episcopo aliquando mutari expediat, quo planius illos casus, ei reseruos, confessarii sacerdotes perpetuo norint: eos episcopus singulis annis vel in Synodo diœcesana, vel ineunte Ianuario promulget, ita vt quæ illorum casuum promulgatio proxime facta est, vim habeat, quoad altera fiet. Ab iis vero casibus, proxime promulgatis, si quis confessarius cuiusuis ordinis sine facultate scripta, ab episcopo data, aliquem absolueret attentarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat. Si vero ab vno aliquo speciali casu reseruato, & altero item, aut etiam pluribus absoluendi facultas aliquando sigillatim petetur, verbo etiam, siue scripto concedi poterit, tum alias etiam, quando episcopus ita faciendum censuerit.

Ne facultatum, priuilegiorumve iura, quæ cuicumque, etiam rosarii, & cruce signatorum scholæ, confratriæ, collegiove, etiam laicorum, quæve collegis, confratribusve in eo ascriptis ante, vel post Concilii Tridentini confirmationem, concessa sunt, confessarius, cuiusuis ordinis sit, ab iis casibus, quos sibi episcopus in sua diœcesi reseruauerit, pœnitentes sine illius facultate absoluat. Si contra fecerit, suspensionem a diuinis ipso facto incurrat.

Episcopus, quo decentius, atque adeo religiosius sacramenti huius administratio fiat, presbyteros confessarios, etiam qui alicuius congregationis clericorum regularium, alteriusve societatis regularis sint, ad audiendæ confessionis officium, ne admittat, neve illam audire, etiam in suis ecclesiis sine superpelliceo & stola patiatur. Efficiat vero, vt reliqui regulares, tam monachi, quam mendicantes, in hoc ministerio habitum, vestitumque adhibeant, quem ex regulæ præscripto in choro ad diuina officia celebranda adhibent. In his canonici regulares congregationis La-

teranensis censeantur, cum ad rochetum cappam etiam extrinsecus adhibent.

Omnes vero videant, ne extra ecclesiam, oratoriumve confessionem audiant, præterquam ægrotantium, etiam virorum, nisi ob vrgentem causam.

Confessarius, quicumque vel sæcularis, vel regularis sit, non stando, sed in sede, tamquam pro tribunali iudex, sedendo, sacram confessionem audiat pœnitentium, quales quales sint, etiam in summo aliquo dignitatis gradu constituti. Itidem faciat cum absolutionis sententiam pronuntiat.

Quod in ecclesia antiqui instituti, veterisque consuetudinis est, recte omnino seruet, vt dum absolutionis formulam, precesque adiunctas profert, supra caput pœnitentis manum dexteram eleuet: id quod etiam cum mysterii significatione fit.

In pœnitentiæ sacramento magna humilitas summe necessaria est. Itaque pœnitentes cum ad confessarium, qui Christi Domini locum in eo ministerio tenet, accedunt, intimo animi dolore omnique humilitate, non subiectis puluinaribus, si necessitas aliud non postulat, sese ad illius pedes proiciant ac prosternant; id quod ab apostolicis vsque temporibus in more vsuque positum est, vt se reos agnoscant atque profiteantur mortis æternæ.

Dum confitentur, sint manibus iunctis, digitis paululum erectis, oculis demissis.

Quod in Concilio prouinciali tertio de pœnitentiæ & publica & solenni, sacrorum Canonum iure, & œcumenicæ Synodi Tridentinæ auctoritate sancitum est; id ad vsu inducatur, vel reuocetur, atque adeo rite recteque præstetur, prout instructionibus, quæ ad communem totius prouinciæ vsu iussu nostro edentur, ex Canonum fontibus, sanctorum hominum disciplina, ecclesiasticisque institutis præscriptum erit.

Confessarios omnes, qui in vrbe sunt, tum aliquando per annum, vt in Concilio prouinciali quarto constitutum est, tum præcipue semel hebdomada prima quadragesimæ, iterum aduentu ineunte, ad se episcopus conuocari curet, cum iisque agat, vt eodem Concilio cauetur.

Quæ pertinent ad sacramentum extremæ vnctionis.

NE pueris, qui nondum vllum rationis vsum habent, sacramentum extremæ vnctionis ministretur.

Parochus, si per errorem aliud oleum, quam quod infirmorum est, ad ægrotum vngendum vnquam adhibuerit, etiamsi chrismatis, aut catechumenorum sit, vt erratum emendet, olei sacri, quod proprium infirmorum est, vnctionem eidem adhibeat: tuncque sacramenti formam iteret.

Æger, si dum sacro oleo vngitur, extremum spiritum emisit, parochus vngere desistat. Si vero aliqua morbi vis de repente illum oppressit, vt dubitetur, viuusne sit, an mortuus, ea conditione in vngendo vtatur: Si es viuus, per istam sanctam vnctionem, &c.

Ne alius sacerdos, nisi parochus, hoc sacramentum ministret. Si porro is impeditus, aut alias in mora est, mortifque periculum instat; tunc sacerdos alius ministret licet.

At caueat parochus, ne in eo ministrando negligentiam, vllamve moræ culpam contrahat. Alioqui si ad illius ministracionem accersitus ire neglexerit, cum rationem Deo reddet, tum pœna ab episcopo grauiter plectatur. Is porro ad omnem huius sacramenti, in tempore administrandi, diligentiam, præterquam quod præcipue cura sua, quæ sanctæ sollicitudinis plena est, officio valde admodum perpetuo excitetur; proposito etiam sibi exemplo sanctissimi episcopi Malachia accendatur, qui tam vehementi animi dolore ex eo affectus est, quod culpa sua mulier quædam, sacramenti huius gratia fraudata, decesserit, vt totam noctem orando, gemendo, lacrymando consumpserit, lacrymarumque vi quasi maximo imbri, pro oleo sancto, quod non ministravit, mortuam perfuderit. Mane autem exaudiuit Dominus sanctum suum: ita vt illa e morte, tamquam e somno excitata, electo sese erigens, sacramentum hoc ab eo acceperit, ac deinceps a morbo conualuerit.

Quod Concilio Agathensi cautum est, id vnusquisque parochus præstare curet, vt Missæ sacrificio peracto, si quos in parochiali vicinia ægrotos habet, frequenter, atque adeo quotidie, quantum per alias suæ curæ parochialis occupationes potest, inuisat, atque eisdem præstet quæ sint sollicitudinis, munerisque parochialis officia, prout opus esse viderit.

Concil. Tom. 36.

Xxx

Vt episcopo, eiusque vicariis, aut visitatoribus aliquando constet diligens parochorum in salutaribus illis officiis, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura; eorum vnusquisque librum præcipuum habeat, in quo sigillatim perscribat singulis diebus parochiæ suæ incolas qui mortem obierint, & quæ sacramenta eorum vnicuique ministrarit, & præterea quando commendationis animæ officium præstiterit, & quo die hæc singula ministrarit.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

De cura pestilentiae.

SVPERIORIBVS proximis annis funesta pestilentiae contagio primum vrbes aliquot Italiae celeberrimas, opida permulta, & pagos complures, deinde sensim longe lateque dimanans, Mediolanum, eiusque diocesim fere omnem, & aliquam prouinciæ partem ita vehementer inuasit, vt multiplicem variamque stragem ediderit.

Quo afflictissimo tempore res multas commiseratione, lacrymis, luctuque dignas, & aliunde audiimus, & oculis nostris in vrbe, diocesi que Mediolanensi adspeximus.

Tanta enim illius vis est, tamque vehemens, vt, cum occulte in omnes partes progrediens, breui momento temporis, quasi repentino quodam impetu turbidæ tempestatis, homines obruat, teterrimi contagii metu omnes fere consternentur. Quamobrem eo pauore animi commoti, atque obstupescit plerique tantum abest vt officii sui partes fortiter amplectantur, vt, quasi e mentis suæ statu repente dimoti, ne cogitare quidem, nedum deliberationes, consiliaque suscipere possint, quid in calamitate publica expediat, & quid plane necessarium sit.

Alii vero eo metu affecti, dum humanæ prudentiæ cautionibus se tueri volunt, eam sibi sollicitudinem, quæ tota mundanæ diligentiae præfidiis nititur, ita præpostere struunt, vt religionis, pietatisque Christianæ si omnino non obliuiscuntur, eius tamen officia intermittant. Nam sæpe fit, vt Missæ sacrificio interesse, sacramenta suscipere, ecclesiam frequentare, ad conciones sacras conuenire, supplicationes publicas, publicæque orationis munus obire negligant, & quos cognationis gradu coniunctissimos, quosque caros